

ALEFJÄLLS
Naturskyddsförening
www.alefjall.se

VÄNERSBORGS
TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

Överklagan gällande Miljöprövningsdelegationens beslut 2016-11-24, dnr 551-7670-2014, angående tillstånd för vindkraftsverksamhet, Vindpark Fyrskog i Lerums kommun

Alefjälls Naturskyddsförening (ANF) vidhåller tidigare angivna skäl till varför Lövsjöområdet i Lerums Kommun är olämplig för vindkraftsetablering. Västergötlands Ornitologiska Förening (VgOf) instämmer med ANF i nedan lämnade synpunkter angående fåglar och anser området olämpligt för vindkraft.

De övergripande skäl vi åberopat är ett "tyst område", rekreationsområde, konflikt mellan boende och industriell påverkan samt inverkan på djurlivet, främst fågellivet eftersom de konflikterna är lättast att identifiera.

Fåglar

Gothia Vind har genom Naturcentrum AB utfört en mycket begränsad fågelinventering. 2010 gjordes en mindre förstudie om fåglar. 2011 gjordes fältbesök vid några enstaka tillfällen för att utreda häckande rovfåglar. 2012 utfördes rovfågelinventering vid några enstaka dagar/tillfällen.

Länsstyrelsens Miljöprövningsdelegation gör den felaktiga bedömningen att dessa i antal få fältbesök kan utgöra en tillfredsställande grund för vilka fågelarter som återfinns, häckar, födosöker eller sträckflyger genom i området. Dessutom är de få fågelinventeringar som Gothia Vind låtit utföra 5-6 år gamla och ger ingen tillförlitlig bild av hur fågelpopulationen ser ut idag.

De synpunkter och noteringar som föreningarna (Västergötlands Ornitologiska Förening, Lerums Naturskyddsförening, Alefjälls Naturskyddsförening, Stiftelsen Björkekärrs Scoutkår) lämnat måste viktas mycket högre än Naturcentrums fåtaliga fältbesök (ref. till Dom M19-16 i Mark- och Miljödomstolen Vänersborgs Tingsrätt). Föreningarnas samlade material ger en mycket säkrare och över tid mer relevant bild av fågellivet. Föreningarnas rapporter och noteringar bygger på återkommande besök av lokala ornitologer, naturintresserade och närboende som besökt skogen under mycket lång tid, i flertalet fall tio år tillbaka i tiden och fram till dags datum.

ANF kan dock konstatera att trots ett mycket gott och gediget underlag vad gäller fågellivet i stora delar av Lövsjöområdet så finns det anledning till fördjupade fågelstudier i de områden där inga kända fågelinventeringar har utförts.

Innan en vindkraftsetablering avgörs bör också fågelflyttningen på platsen vara tillräckligt utredd för att en riskbedömning skall kunna utföras (BirdLife okt.2013). ANF tillsammans med VgOf har lämnat en samfällid synpunkt att flyttfågelinventeringar (vår och höst) under minst en tvåårsperiod är nödvändig för att veta vilka arter och hur många fåglar som sträcker över området och därmed riskerar att dödas av vindkraftverken. Någon inventering av flyttfåglar och fågelsträckning har dock inte utförts av Gothia Vind. Således har bolaget även i detta avseende inte utfört vad som krävs för en vindkraftsetablering.

För arter upptagna i EU:s fågeldirektiv bilaga 1 och rödlistan skall särskild hänsyn tas till fåglarnas bevarandestatus fortplantningsområden och överlevnad. Fågeldirektivet är en bindande lag för EU:s medlemsstater. Inom området runt Lilla- och Stora Lövsjön är 15 rödlistade fågelarter noterade på artportalen under åren 2000-2017. (se utförlig förteckning i slutet av dokumentet).

Tyst område - 35dB(A)

Dessutom förvånas vi över att Länsstyrelsen (LSt) ignorerar Ale kommuns krav på 35 dB(A) som gränsvärde till boende i Ale Kommun. I Ale gäller ett respektavstånd på 1000 m från vindgenerator till bostäder.

I Ale kommun ligger flera bostäder vid Lerums kommungräns, Burhult och Pussen. Dessa bostäder kommer att drabbas av dubbelt så hög ljudpåverkan från vindkraftverken 1 och 2 i Lerums kommun än det som är gränsvärde i Ale kommun.

LSt skall naturligtvis uppdatera sig till kommunöverskridande önskemål eftersom de tillkommit efter att de kommunala vindbruksplanerna korrigerats.

Gothia Vind (GV) anser att LSts bedömning av Lövsjöområdet som ett "tyst område" skall underkännas på grund av att skjutbanan vid Frötjärnskullarna påverkar områdets tystnad. Det är intressant att notera att GV på något sätt förstår att ljudpåverkan sänker ett områdes värde och därför utgör en möjlighet för att kunna industrialisera ett i övrigt tyst område.

Mot den bakgrunden är det intressant att titta på skjutbanans bullerutbredning och jämföra med ett vindkraftsverks ljudkurva.

En finkalibrig pistol (vanlig vid skytte) genererar ca 104 dB(A) när den avlossas, mätavstånd 10 m bakom skytten. Det är samma ljudstyrka som källjudet från ett vindkraftverk. Ljudutbredningen blir således snarlikt den som kommer från ett vindkraftverk.

Skillnaden ligger i att vindkraftverket lägger en kontinuerligt svischande homogen ljudmatta över området medan pistolskotten åtföljs av tystnad. Om vindkraftverkens ljudpåverkan skulle vara periodiskt med mellanliggande tysta intervall så skulle vi uppleva dem lika störande och påtagliga som pistolskott.

Den negativa inverkan som skjutbanans aktiviteter utgör på närområdet har därför begränsats:

Måndag till fredag, 12:00-21:00

Lördagar, 09:00-15:00

Söndagar, Skjutförbud

Alla helgdagar, Skjutförbud

Juli, Skjutförbud

Efter mörkrets inbrott sker inget skytte.

Den hänsynen kommer naturligtvis inte vindkraftsbolagen att erbjuda. Det kommer att bli en dygnetruntverksamhet med avbrott endast vid underhållsarbeten, stiltje och storm.

Som tur är så kan det mänskliga örat till viss del sålla bort oönskat ljud om det ligger på en någorlunda låg nivå och inte fluktuerar för mycket. Trots det så upplever vi en stor lättnad/befrielse när fläktarna stannar, kylskåpet slår från och stormen bedarrar.

En kontinuerlig bullermatta över ett rekreationsområde förminskar möjligheten till avkoppling avsevärt. Det är svårt att bedöma vilken påverkan ett högt bakgrundsljud har på djurlivet, djurens möjlighet att kommunicera och urskilja faror mm. Däremot så är det uppenbart att människor i ett bullerutsatt område har svårare att höra naturljud som fågelläten, porlande bäckar och avlägsna ljud. Det vore mycket olyckligt om en vindkraftsindustri tilläts lägga sordin på Lövsjöområdet.

Friluftsliv

Det är inte bara boende och människor som tillfälligt söker avkoppling i Lövsjöområdet som kan drabbas. Där bedrivs även organiserade verksamheter.

Björkekärrs Scoutkår driver Lövsjöstugan. Citerat från deras hemsida:

"Anläggningen är ensligt belägen i storskogsmiljö med strandtomt mot Stora Lövsjön. Stugan om 240 m² består av ett stort kök, storstuga med öppen spis, tvättrum, sovrum, sovloft samt hall och entréhall. I stugan finns plats för upp till 30 personer. Till anläggningen hör även en vedeldad bastu, 2 st WC i separat byggnad samt kanoter. Stugan är handikappanpassad med rullstolsramp till ytterdörren samt toaletterna. Stugan hyrs även ut till allmänheten. Alkoholförbud."

Lerums sportfiske och fiskevårdsförening förvaltar bland annat Lilla Lövsjön.

Saxat från deras hemsida:

” Fantastisk fiskevecka november 1, 2016

Veckan som gått har Lilla Lövsjön varit välbesökt av fiskare och det har tagits några riktigt fina fiskar. Förra helgens kalkning och varmare väder verkar ha gjort fiskarna gott. Några medlemmar och fiskevärdar har guidat gästerna väl runt sjön och lämnat ut fina flugor till dem som gått bet och det har varit riktigt trivsamt i det sköna höstvädret.”

”Fantastisk Demodag oktober 18, 2016

Årets upplaga av demo dagen och den tredje i ordningen tillsammans med EL-GE Sportfiske gick av stapeln förra helgen och det var återigen ett fantastiskt lyckat event.

Ca: 135 besökare hade sökt sig till Lilla Lövsjön denna fina höstdag där det bjöds på alla möjliga aktiviteter.”

Rödlistade fåglar (15st olika arter) i Lövsjöområdet noterade på artportalen åren 2000-2017:

- **Duvhök** (NT) noterad på flera platser bl.a. Gräskärr, Ljungslätt, Stora Lövsjön. Sannolikt häckar Duvhöken någonstans i området. Behöver utredas mer ordentligt. Duvhök precis som andra rovfåglar löper stor risk att förolyckas i närheten av vindkraftverk.
- **Kungsfågel** (VU) allmänt förekommande i området med återkommande häckning. noterad 2010, 2013, 2015, 2016 vid Burhult, Stora Lövsjön, Lilla Lövsjön.
- **Mindre Hackspett** (NT) häckar återkommande på flertalet platser i området. Bl.a. vid Lilla Lövsjön, Stora Lövsjön, Ljungslätt. Noterad 2011-2016.
- **Spillkråka** (NT), häckar på flera platser i Lövsjöområdet, bl.a. i Burhult, vid Stora Lövsjön, vid Lilla Lövsjön. 2012, 2014, 2015, 2016.
- **Nötkråka** (NT) noterad vid Lilla Lövsjön och vid Stora Lövsjön. 2012, 2015
- **Gröngöling** (NT), vid Stora Lövsjön, 2001, 2015
- **Hussvala** (VU) vid Stora Lövsjöns norra del. 2014-2016
- **Tornseglare** (VU) noterad vid Vittensjön och vid Stora Lövsjöns norra strand.
- **Havsörn** (NT) noterad ett antal tillfällen norr om Lilla Lövsjön vid platsen för vindkraftverk nr. 1, samt över Burhultsjön. 2014, 2015, 2016. Sannolikt födosökande vid flertalet sjöar i vindkraftsområdet. Måste utredas mer noggrant för att få reda på var de har sitt bo och hur de flyger över det tänkta vindkraftsområdet.
- **Sånglärka** (NT) vid Lilla Lövsjön, 2012
- **Ängsfiolplärka** (NT) vid Lilla Lövsjön, 2012
- **Backsvala** (NT) Burhult 2005
- **Sävspurv** (VU) Lilla Lövsjön 2011
- **Gulspurv** (VU) Lilla Lövsjön 2012 noterat vid flera tillfällen, upp till 10st individer noterat. Stora Lövsjön 4ex. 2014
- **Stare** (VU) sträckande över Lilla Lövsjön 2-10ex vid flera tillfällen 2012

Övriga i området noterade fåglar (25st arter) (2000-2017) som löper mycket stor risk att förolyckas eller kraftigt störas vid vindkraftsbyggnation. Häckande fåglar skall visas särskild hänsyn till enligt Sveriges Ornitologiska förening (Birdlife). Utöver nedanstående fåglar är ytterligare c:a 20st andra fågelarter dessutom noterade i området.

- **Sångsvan**, vid Ljungslätt 2004 4ex sträckande söderut, vid Lilla Lövsjön 2012 20ex, sträckande norrut över sjön.
- **Knölsvan**, 2014 Burhult 1par (Obs i häcktid)
- **Gråhäger**, Burhult 2000, 2001, 2013 lyckad häckning med ägg/ungar. 2014 par i lämplig biotop. Stora Lövsjön 2002, 2011, 2012, 2013 (4ex), 2014, 2015
- **Tjäder**, Ljungslätt 2004, Burhult 2006, Lilla Lövsjön 2011 tjädertupp/tuppar vid flera tillfällen, 2014 strax norr om Stora Lövsjön (1 ex. ensamspelande tupp). 2015 Norr om Lilla Lövsjön vid Lövsjötjärn färsk spillning efter spelande tupp, (i lämplig tjäderbiotop-spelplats). Lilla Lövsjön/Stora Lövsjön 2016 - 1st tupp spelande. Ljungslätt/Burhult 2014 tjäderhöna med

ungar. Tjäder-mycket stor olycksrisk vid vindkraft, känslig för avverkning och fragmentering av skogen, Trolig tjäderspelplats där vindkraftverk nr.2 planeras! I södra Sverige där tjädern är fåtalig bör även mindre spelplatser skyddas, Vistelseplatser där hönor och kycklingar uppehåller sig har avgörande betydelse för ungarnas överlevnad och skall också skyddas. (ref. BirdLife vindkraftspolicy 2013 samt Mark- och Miljööverdomstolens dom 2016 gällande vindkraftsutbyggnad vid Holmevattnet i Munkedals kommun)

- **Brun Kärrhök**, Burhult 2006, 2013. 2014 2vuxna individer (bobygge). Burhult 2016 (vid tjärnet) Stora Lövsjön 2011, Gräskärr 2000,
- **Orre**, Ljungslätt 2004, Burhult 2010, 2014 (spel sång 2ex) Stora Lövsjön/Kvarnamossen 2000 nyligen flygga ungar 5ex. Stora Lövsjön (norr om sjön) 2012, samt 2014 2st individer.
- **Trana**, 2007-2016 årlig häckning vid Stora Lövsjön, Lilla Lövsjön, Burhultssjön, Lövsjötjärn, m.fl. sjöar och våtmarker. Noteras många par varje år.
- **Järpe**, noterad i området år 2000
- **Ormvråk**, Lilla Lövsjön 2000, 2001, 2012, Stora Lövsjön 2002, 2014
- **Storlom**, Stora Lövsjön 2000 par med nyligen flygga ungar, 2001 bo med ägg och ungar, 2002, Stora Lövsjön 2011 1par (misslyckad häckning). Stora Lövsjön 2012, Stora Lövsjön 2013 (misslyckad häckning), 2014 (par med ägg/ruvande samt flera vuxna individer noterade under 2014). Stora Lövsjön 2015 par samt fler vuxna fåglar, 2016 upp till 6st vuxna Storlommar noterade vid Stora Lövsjön, (flera noteringar vid olika tillfällen) Lilla Lövsjön förbiflygande västerut mot Stora Lövsjön 2011. En skyddszon på 1000mter bör upprättas från strandlinjen runt sjöar där lommar häckar. Det är angeläget att identifiera och skydda flygvägarna mellan häckningsplatserna och fiskeplatserna. (BirdLife 2013.)
- **Hornuggla**, Lövsjöbacke 2001 bo med ägg och ungar.
- **Kattuggla**, Burhult 2009 1par med spel och sång, 2014 (sång/spel). Stora Lövsjön 2011, 2012, 2014. Ljungslätt 2012 spel/sång,
- **Gök**, Vittensjön 2008 spel och sång, Stora Lövsjön spel och sång 2011, 2013, 2014. Lilla Lövsjön 2011 spelande, Lövsjöbacke 2012,
- **Järnsparv**, Ljungslätt 2009
- **Tornfalk**, Lövsjöbacke 2009
- **Fiskgjuse**, Lilla Lövsjön 2000, Stora Lövsjön 2012 (1par), Stora Lövsjön 2015 (vid västra udden, troligt bo!) Burhult/Burhultssjön 2014 1ex. Av försiktighetskäl skall en skyddszon på minst 1000meter innehållas (BirdLife 2013)
- **Varfågel**, Stora Lövsjön 2010
- **Morkulla**, Stora Lövsjön 2011 samt 2014 spel, par i lämplig biotop. Ljungslätt 2011 flera spelande par, Ljungslätt 2016. Lilla Lövsjön 2012 3st. individer spelande,
- **Nattskärra**, Ljungslätt mot Lilla Lövsjön 2011, 2012 spelande, Stora Lövsjön/Gräskärr 2011 4ex. spelande,
- **Enkelbeckasin**, Stora lövsjön 2012 spel/sång, Burhult 2014
- **Större Hackspett**, förekommer med årlig återkommande häckning över hela vindkraftsområdet.
- **Storskarv**, Stora Lövsjön 2012 stationär. Lövsjöbacke 2016 1ex. samt 3ex. vid ett annat tillfälle
- **Sparvhök**, 2012 Lilla Lövsjön, 2013 Stora Lövsjön (sydost om sjön) 1ex. adult samt 3ex. ungar. 2015 Lövsjöbacken 1ex.
- **Fasan**, 2013 Stora Lövsjön 3ex. adult (revir)
- **Storskrake**, 2011 Stora Lövsjön 6st hanar samt 2st honor noterade vid samma tillfälle.

Bilaga: Noterade fåglar artportalen Lövsjöområdet 2000 - 2016

Alefjälls Naturskyddsförening
Ordförande, Bruno Nordenborg
Adolfsro 160, 449 90 Nol
0303-74 51 41
bruno.nordenborg@alefjall.se

Västergötlands Ornitologiska Förening
Fågelskyddskommittén, Ulf Lindell
Varggatan 6, 461 53 Trollhättan
ulf.lindell@telia.com